

מטלת מנחה (ממ"ן) 13

בקורס: תקשורת כתרבות (10532)

שם הסטודנט:

ת.ז.:

1. רקע תיאורטי

1.1 קהילה פרשנית

חוקרים שונים עסקו לאורך השנים בפרשנות אשר נותנים קהלים שונים לתכני תקשורת ובשימושים ובסיפוקים שסופגים משתמשים אלו מתכני התקשורת. ראדווי (1984) הגדירה את המושג "קהילה פרשנית" אשר עומד במרכזה של עבודה זו כ: "קבוצה של אנשים שנבדלים זה מזה במעמד חברתי, מאפיינים דמוגרפיים וכדומה, אבל חולקים ביניהם, לעיתים באופן בלתי מודע, עקרונות משותפים של פענוח וצריכה של טקסטים תקשורתיים". מחקרה של ראדווי בחן את הפרשנות שנותנת קהילה של נשים שקוראות את אותו הז'אנר הספרותי באשר למהותו של הז'אנר מצא כי הנשים הקוראות את אותו הז'אנר, אף כי אינן מכירות זו את זו, מגדירות את הז'אנר באופן דומה ומפרשות באופן דומה את התכנים והמסרים של הסיפורים, וכן את משמעותה של פעולת הקריאה עצמה.

גם מחקרה של אילו (1998) התמקד במושג 'קהילה פרשנית' ובצרכים שממלאת צריכת התקשורת לאדם. מחקרה בדק את הסיבות לפופולריות של תכניות האירוח של אופרה ווינפרי. במחקר זה מצאה החוקרת כי 'קהילה הפרשנית' הצופה בתכניות האירוח סופגת משמעויות דומות ואף כי הצפייה בתכנית זו מספקת עבור הצופים צרכים דומים. כך, מחקר זה מצא כי תכניות האירוח מערבות את הצופה בדילמות מוסריות של המשתתפים, דילמות יומיומיות, והתהליך הזה מאפשר את הבניית הזהות העצמית של הצופה כאשר היא מציבה מולם מראה דרכה הם יכולים לבחון את הערכים והמוסר שלהם. כמו כן מצאה אילו כי תכניות האירוח מהוות מעין קבוצת תמיכה לצופים, קבוצה בה מציפים ומדברים על הבעיות

כמין מסגרת של "שיח טיפולי" או "קבוצת תמיכה" בה נוצר שיח סביב השקפות שונות של ראיית עולם ותפישות מוסריות. אילו (1998) גם מציינת את הטשטוש שתכניות מעין זו יוצרות בין המרחב הפרטי לציבורי, כאשר חשיפתו של הפרטי אמנם מספק את צורך ה'מציצנות' של האדם אך גם מאפשרת לו להבנות את זהותו העצמית.

1.2 קבוצות מקוונות ומאפייניהן

בכל הנוגע לאופן בו קהילות יכולות לשמש כ'קבוצת תמיכה', מחקרים שונים עסקו באופן בו השתתפות בקבוצה מקוונת מספקת צורך זה. כך למשל, מחקרם של Lieberman ועמיתיו (2013) מצא כי הקבוצה המקוונת שיפרה בצורה משמעותית את מצבן הנפשי של נשים החולות בסרטן השד, ובעיקר סייעה להוריד את רמת הדיכאון שלהן. ממצאי המחקר עומדים על כך שהחברים בקבוצות מקוונות מקבלים זה את זה ביתר סובלנות מאשר אנשים בקבוצת פנים אל פנים וכי אנשים המשתתפים בקבוצות מקוונות מציגים התנהגות משוחררת יותר ומציגים את "האני האמיתי" שלהם. באופן זה ניכר כי השתתפות בקבוצה מקוונת יכולה לשמש כקבוצת תמיכה לאדם ולהקנות לו משמעויות רבות.

את האינטראקציה הייחודית המתקיימת בקבוצות ווירטואליות בדקו מחקרים נוספים. כך למשל, מחקרם של Bock ועמיתיו (2015) מדגים את האופן בו קהילות ווירטואליות מצליחות לשמור על חברים פעילים על ידי שילוב של דינמיקה פרטית וציבורית. המחקר בוחן כיצד גורמים מבניים ברמת הקהילה מקיימים אינטראקציה עם גורמים בודדים. ממצאי המחקר מדגימים כי גודלה של הקהילה ואיכות הקשרים הרגשיים המתקיימים בה משפיעים על נכונות החברים להישאר בה. כך גם מחקרם של לב-און ואדלר (2014) חקר את המניעים להשתתפות פאסיבית של חברים בקהילות מקצועיות. המחקר מצא כי השתתפות פאסיבית בקבוצות מקוונות נובעת רבות כתוצאה מפחד המשתמשים מביקורת ומהיעדר הדדיות, וכן סיבות שנוגעות לממשק עצמו, לווזואליזציה שלו ולאופן בו הוא מושך את הקוראים אל עבר השתתפות אקטיבית.

1.2 תרמילאים ישראלים

ניתוח הספרות המחקרית מעלה מספר מאפיינים אשר נתפשים כייחודיים לחווית התרמילאות הישראלית. נוי (2003) גורס כי בעקבות הסמיכות בין עריכת הטיול לבין השחרור מהצבא בעת הטיול של תרמילאים ישראלים באים לידי ביטוי דפוסים חברתיים שנרכשו בתקופת השירות